

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund) i nije obavezujući za Sud. Više informacija može se pronaći u punoj izjavi o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Informator o sudskoj praksi Suda br. 137

januar 2011. godine

M.S.S. protiv Belgije i Grčke - 30696/09

Presuda od 21.1.2011. godine [GC]

Član 3

Ponižavajuće postupanje

Protjerivanje

Uslovi pritvora i života tražioca azila protjeranog u skladu sa Dablinskom regulativom: *utvrđena je povreda*

Član 13

Djelotvoran pravni lijek

Nedostaci u postupku azila u Grčkoj i rizik od protjerivanja bez ozbiljnog ispitivanja zahtjeva za azil ili pristupa djelotvornim pravnim lijekovima: *utvrđena je povreda*

Činjenice – Podnosilac predstavke, avganistanski državljanin, ušao je u Evropsku uniju preko Grčke. U februaru 2009. godine stigao je u Belgiju, gdje je zatražio azil. U skladu sa Dablinskom regulativom, Kancelarija za strance je zatražila od grčkih vlasti da preuzmu odgovornost za ovaj zahtjev za azil. Krajem maja 2009. godine kancelarija za strance naložila je podnosiocu predstavke da napusti zemlju i ode u Grčku. Podnosilac predstavke predao je u izuzetno hitnom postupku zahtjev da se obustavi izvršenje tog naloga, ali je njegov zahtjev odbijen. Dana 4. juna 2009. godine grčke vlasti su poslale standardni dokument kojim se potvrđuje da je razmatranje njegovog zahtjeva za azil njihova odgovornost i u kojem se navodi da će podnosilac predstavke moći da podnese zahtjev za azil po dolasku u tu zemlju. Podnosilac predstavke poslat je nazad u Grčku 15. juna 2009. godine. Po njegovom dolasku tamo, odmah je smješten u pritvor u trajanju od četiri dana u zgradi pored aerodroma, gdje su uslovi pritvora navodno bili užasni. Dana 18. juna 2009. godine, pušten je iz pritvora i izdata mu je legitimacija tražioca azila kao i obavještenje o tome da treba da se prijavi u sjedište policije kako bi prijavio adresu na kojoj ga je moguće pronaći sa vijestima o njegovom zahtjevu za azil. Podnosilac predstavke nije se prijavio u sjedište policije. Pošto nije imao sredstava za život, živio je na ulici. Kasnije, pri

pokušaju da napusti Grčku, uhapšen je i smješten u pritvor u trajanju od sedmicu dana u zgradi pored aerodroma gdje ga je navodno tukla policija. Nakon što je pušten iz pritvora, nastavio je da živi na ulici. Kada mu je decembra 2009. godine obnovljena legitimacija tražioca azila, preduzete su mjere da mu se pronađe smještaj, ali očigledno bezuspješno.

Pravo – član 3

(a) *Uslovi pritvora u Grčkoj* – Poteškoće prouzrokovane sve većim brojem doseljenika i tražilaca azila iz država oko spoljašnjih granica Evropske unije nisu oslobodile države njihovih obaveza u skladu sa članom 3. Shodno njihovoj saglasnosti da preuzmu odgovornost za podnosioca predstavke od 4. juna 2009. godine, grčke vlasti su bile svjesne identiteta podnosioca predstavke i njegovog statusa kao potencijalnog tražioca azila. Uprkos tome, on je odmah smješten u pritvor bez obrazloženja, što je sudeći po različitim izvještajima međunarodnih i nevladinih organizacija široko rasprostranjena praksa. Podnosilac predstavke trpio je loše uslove pritvora, kao i brutalnost i uvrede od policijskih službenika u centru za pritvor, iako je za takve uslove već utvrđeno da predstavljaju ponižavajuće postupanje zbog toga što su žrtve tražioci azila. Koliko god da su bili kratki, periodi koje je podnosilac predstavke proveo u pritvoru nisu se mogli smatrati nebitnim. Uzeti zajedno, osjećaj proizvoljnosti, te osjećaj inferiornosti i anksioznosti koji je često povezan sa njim, kao i duboke posljedice koje su takvi uslovi pritvora nesumnjivo imali na dostojanstvo osobe, predstavljaju ponižavajuće postupanje. Uz to, patnje podnosioca predstavke bile su pojačane ranjivošću koja je svojstvena situaciji u kojoj se nalazio kao tražilac azila.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

(b) *Uslovi života u Grčkoj* – Uprkos obavezama koje grčke vlasti imaju po sopstvenom zakonodavstvu i Direktivom EU o prijemu tražilaca azila, podnosilac predstavke je mjesecima živio u najvećem mogućem siromaštvu, bez hrane i mjesta gdje bi mogao živjeti ili se okupati. Takođe je živio u konstantnom strahu od toga da će biti napadnut ili opljačkan, i bez nade da će se njegova situacija poboljšati. Ovo objašnjava zašto je u više navrata pokušavao da napusti Grčku. Njegova verzija priče o uslovima u kojima je živio potvrđena je izvještajima različitih međunarodnih organizacija i tijela. Podnosilac predstavke ni u jednom trenutku nije bio obaviješten o mogućnostima smještaja koje su mu bile dostupne. Vlasti su morale da znaju da je podnosilac predstavke beskućnik, i nije trebalo da od njega očekuju da će preuzeti inicijativu i javiti se u sjedište policije kako bi se podmirile njegove osnovne potrebe. Ovakva situacija trajala je od njegovog transfera u junu 2009. godine, iako su vlasti mogle značajno skratiti njegove patnje da su odmah razmotrile njegov zahtjev za azil. Na taj način, vlasti su propustile da posvete dužnu pažnju ranjivosti podnosioca predstavke kao tražioca azila, i moraju se smatrati odgovornima – zbog nečinjenja i propusta da obrade njegov zahtjev za azil – za uslove koje je podnosilac predstavke morao da trpi tokom mnogo mjeseci. Uslovi života podnosioca predstavke, u kombinaciji sa produženom nesigurnošću u kojoj je živio i potpunim odsustvom bilo kakvih izgleda za poboljšanje njegove situacije, dostigli su minimalni stepen težine koji se zahtijeva članom 3 Konvencije.

Zaključak: utvrđena je povreda (šesnaest glasova naprema jedan).

(c) *Transfer podnosioca predstavke iz Belgije u Grčku* – Imajući u vidu da su, dok je zahtjev za azil podnosioca predstavke još uvijek bio u postupku rješavanja, izvještaji međunarodnih organizacija i organa svi davali isti opis praktičnih poteškoća koje su se pojavile primjenom Dablinskog sistema u Grčkoj, te da je Visoki komesar Ujedinjenih nacija za izbjeglice upozorio belgijsku Vladu

na situaciju koja tamo vlada, belgijske vlasti morale su biti svjesne nedostataka azilantskog postupka u Grčkoj prilikom donošenja naredbe o protjerivanju, i od podnosioca predstavke nije trebalo očekivati da sam snosi cijeli teret dokazivanja kada su u pitanju rizici sa kojima se suočio time što je bio izložen tom postupku. Belgija je prvobitno naredila protjerivanje isključivo na osnovu prećutne saglasnosti grčkih vlasti, te je krenula sa sprovođenjem date mjere bez ikakve pojedinačne garancije od strane grčkih vlasti, koje su lako mogle odbiti transfer. Belgijske vlasti nisu trebale prosto pretpostaviti da će se sa podnosiocem predstavke postupati u skladu sa standardima Konvencije; trebalo je da provjere kako grčke vlasti primjenjuju svoje zakonodavstvo u oblasti azila u praksi; ali one to nisu uradile.

Zaključak: utvrđena je povreda (šesnaest glasova naprema jedan).

(d) *Odluka belgijskih vlasti da izlože podnosioca predstavke uslovima pritvora i uslovima života koji su preovladavali u Grčkoj* – Sud je već konstatovao da su uslovi pritvora i uslovi života podnosioca predstavke u Grčkoj bili ponižavajući. Uslovi o kojima se radi bili su dobro dokumentovani, te ih je bilo lako provjeriti uz pomoć brojnih izvora prije nego što je izvršen transfer podnosioca predstavke. Pošto je to bilo tako, time što su uputile podnosioca predstavke u Grčku, belgijske vlasti su ga svjesno izložile pritvoru i uslovima života koji su predstavljali ponižavajuće postupanje.

Zaključak: utvrđena je povreda (petnaest glasova naprema dva).

Član 13 uzet zajedno sa članom 3

(a) *U odnosu na Grčku* – Situacija u Avganistanu predstavljala je sveprisutni bezbjednosni problem, a podnosilac predstavke je bio naročito izložen odmazdi anti-vladinih snaga jer je radio kao prevodilac za osoblje međunarodnih vazduhoplovnih snaga koje su tamo bile stacionirane.

Rok od tri dana koji je ostavljen podnosiocu predstavke da se prijavi u sjedište policije bio je previše kratak s obzirom na to koliko je bilo teško dobiti pristup zgradi. Takođe, poput mnogih tražioca azila, podnosilac predstavke je vjerovao da je jedina svrha te formalnosti bila da prijavi svoju adresu u Grčkoj, što on nije mogao uraditi jer je bio beskućnik. Isto tako, nigdje na obavještenju nije pisalo da je podnosilac zahtjeva imao mogućnost da prijavi da nema stalnu adresu stanovanja, te da bi mu se vijesti mogle dostavljati nekim drugim putem. Grčka Vlada bila je dužna da pronađe pouzdan način komunikacije sa podnosiocem predstavke kako bi on mogao djelotvorno poštovati proceduru.

Nadalje, vlasti još uvijek nisu razmotrile zahtjev za azil podnosioca predstavke, niti su preduzele bilo kakve korake da ostvare komunikaciju sa njim, ili donesu ikakvu odluku o njemu. Ovim je podnosilac predstavke lišen svake realne i adekvatne prilike da izloži svoj slučaj. Razlog za zabrinutost je i to što je postojao realan rizik od toga da će podnosilac predstavke biti poslat nazad u Avganistan bez donošenja ikakve odluke o meritumu njegovog slučaja, s obzirom na to da je već u dva navrata jedva izbjegao protjerivanje.

Kada je u pitanju mogućnost podnosioca predstavke da od grčkog Vrhovnog upravnog suda zatraži sudsko preispitivanje potencijalnog odbijanja njegovog zahtjeva za azil, vlasti su propustile da preduzmu bilo kakve korake da ostvare komunikaciju sa njim. To je, u kombinaciji sa lošim funkcionisanjem procedure obavješćavanja kada su u pitanju lica sa nepoznatom adresom, učinilo veoma neizvjesnim pitanje da li će podnosilac predstavke saznati ishod svog zahtjeva za azil na vrijeme da može da reaguje u okviru propisanog roka. Uz to, iako

podnositelj predstavke očigledno nije mogao priuštiti advokata, nisu mu predložene nikakve informacije o pristupu pravnim savjetima putem sistema pravne pomoći, koji se sam po sebi u praksi pokazao nedjelotvornim zbog nedostatka advokata na spisku. Na kraju, o žalbama Vrhovnom upravnom sudu se generalno toliko sporo odlučivalo da one nisu predstavljale nikakav pravni lijek za nedostatak garancija da će se zahtjevi za azil razmotriti na osnovu njihovog merituma

Stoga je došlo do povrede člana 13 uzetog zajedno sa članom 3 zbog nedostataka u procesu razmatranja zahtjeva za azil podnosioca predstavke od strane grčkih vlasti, kao i rizika sa kojim se on suočavao da će direktno ili indirektno biti vraćen u zemlju porijekla bez ikakvog ozbiljnog razmatranja merituma njegovog zahtjeva za azil i bez pristupa djelotvornom pravnom lijeku.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

(b) *U pogledu Belgije* – Sud je konstatovao da izuzetno hitan postupak nije ispunjavao uslove sudske prakse Suda po kojoj svaka pritužba da će protjerivanje u drugu zemlju izložiti pojedinca postupanju koje je zabranjeno članom 3 mora biti pažljivo i strogo razmotrena, a nadležni organ mora biti u stanju da razmotri suštinu žalbe i omogući odgovarajuće pravno zadovoljenje. Pošto se razmatranje predmeta od strane Odbora za pritužbe stranaca uglavnom svodilo na provjeru da li je dotično lice iznijelo konkretne dokaze o nepopravljivoj šteti koja može nastati kao rezultat navodne potencijalne povrede člana 3, žalba podnosioca predstavke ne bi imala šanse za uspjeh.

Zaključak: utvrđena je povreda (jednoglasno).

Član 46: Ne dovodeći u pitanje opšte mjere koje se zahtijevaju kako bi se spriječile druge slične povrede u budućnosti, Grčka treba da nastavi, bez odlaganja, sa razmatranjem merituma zahtjeva za azil podnosioca predstavke u skladu sa zahtjevima Konvencije te da se, u očekivanju ishoda tog postupka, uzdrži od deportovanja podnosioca predstavke.

Član 41: Grčka i Belgija treba da plate podnosiocu predstavke 1.000, odnosno 24.900 eura na ime nematerijalne štete.

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava
Ovaj sažetak Sekretarijata ne obavezuje Sud.

[Informatori o sudskoj praksi](#)

© Savjet Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2012. godina.

Zvanični jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod urađen je uz pomoć Fonda za ljudska prava Savjeta Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On nije obavezujući za Sud i Sud ne preuzima odgovornost za njegov kvalitet. Prevod se može preuzeti sa baze podataka o sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava HUDOC (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili sa bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud dostavio. Prevod se može reprodukovati za nekomercijalne svrhe pod uslovom da se navede puni naziv predmeta, sa gore navedenom izjavom o autorskim pravima i pominjanjem Fonda za ljudska prava. Ukoliko je namjera da se bilo koji dio ovog prevoda upotrijebi za komercijalne svrhe, molimo vas da se obratite na adresu publishing@echr.coe.int

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any

responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int